Repere din biografia academicianului Anatol Kovarski (1904-1974)

Iulia MALCOCI, Ion Valer XENOFONTOV

Anatol Kovarski este unul dintre fondatorii Academiei de Științe a RSS Moldovenești. Savantul a lăsat o amprentă profundă în cercetarea selecției și geneticei plantelor din Moldova sovietică.

Născut în Ucraina, viitorul academician absolvă în 1924 Institutul Agricol „V. Dokuceaev" din Harkov. A activat la Institutul de Mecanizare și Electrificare a Agriculturii din Harkov, la Institutul Agricol din Herson, Institutul Agricol din orașul Frunze, Kirghizia.

În 1944 devine șef al Catedrei de selecție și producere a semințelor a Institutului Agricol „M. Frunze" din Chișinău, concomitent fiind (din 1957) șef al Secției de Genetică a Plantelor a Filialei Moldovenești a AȘ a URSS, ocupând și funcții obștești. În Moldova a pus bazele științifice de ameliorare și producere a semințelor hibride de porumb. Împreună cu colectivul a creat o bogată colecție genetică de specii tradiționale de grâu, porumb, fasole, mazăre, mei, sorg, precum și specii noi de arahide etc., punând bazele creării unui bogat material inițial pentru cercetările ulterioare de genetică, ameliorare și producere a semințelor.

La 1 august 1961 prin Hotărârea Sovietului Suprem al RSSM nr. 325 a fost desemnat în calitate de membru corespondent al AȘ a RSSM, iar în 1965 a fost ales membru titular al aceleiași academii. Despre activitatea lui A. Kovarski cei interesați pot afla din unele surse bibliografice.

A trecut prin momente dramatice ale vieții. Fratele său mai mare, Mihail, a fost împușcat în anii 1930 ca „dușman al poporului", iar profesorul său P. Podgornâi, numit „lup în piele din oaie", a fost arestat. A fost denunțat și A. Kovarski, fiind învinuit că a contribuit intenționat la pătrunderea de peste hotare a unor boli de plante. A fost creată o comisie care a demonstrat că bolile depistate la plantele de pe sectoarele experimentale, cercetate de A. Kovarski, nu sunt periculoase și pot fi combătute.

O altă perioadă, deloc simplă, a trăit-o după sesiunea din august 1948 a Academiei de Științe Agricole din Uniunea Sovietică „V.I. Lenin", la care au

fost blamate școlile agricole avansate, mai ales, cele din domeniul geneticii. În perioada „înfloririi" științei „lâsenkoviene" oamenii de știință proeminenți erau defăimați pe paginile ziarelor. În această privință nu a fost trecut cu vederea nici Institutul Agricol din Chișinău. Doi lectori de la specialitatea „zootehnie" au fost „demascați" și eliberați din funcție, fiindcă nu suficient aminteau la lecții numele lui Lâsenko. Doi studenți restanțieri au prezentat conspectul lor de la lecțiile ținute de A. Kovarski, „demonstrând" că el este „mendeleevist-morganovist". Și de această dată, totul s-a terminat cu bine.